

Vergaderjaar 1986–1987

17 346

Regelen met betrekking tot de verstrekking van gegevens omtrent ondernemingen, instellingen en zelfstandige beroepsbeoefenaren door het Centraal Bureau voor de Statistiek (Wet verstrekking gegevens CBS voor statistische doeleinden)

Nr. 5

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 16 september 1986

Inleiding

Sinds het verschijnen van het voorlopig verslag op 30 juli 1982 is circa vier jaar verstreken. Het lijkt mij dan ook gepast, alvorens op de gestelde vragen in te gaan, een verklaring te geven voor deze vertraging in de beantwoording van dit verslag.

In de loop van de tijd is twijfel ontstaan over de vraag of met de onderhavige voorstellen daadwerkelijk gerealiseerd kan worden hetgeen in de memorie van toelichting werd gesuggereerd. Het gaat hierbij met name om de beoogde vermindering van de enquêtedruk. Een vermindering van de enquêtedruk zal optreden indien instanties, na het van kracht worden van het betrokken wetsvoorstel, niet langer zelf registers van bedrijven zullen opzetten, doch in plaats daarvan gebruik maken van de gegevens uit het ABR (Algemeen Bedrijfsregister) van het CBS. Of zulks zich in de praktijk in belangrijke mate zal blijken voor te doen, is echter onzeker. Onder meer is komen vast te staan dat de meeste instanties langzamerhand over eigen registers beschikken. Een aantal van hen zal wellicht hun bestand willen actualiseren met behulp van gegevens uit het ABR. Het is evenwel thans niet mogelijk concreet een aantal potentiële afnemers van de individuele ABR-gegevens te noemen.

Daarnaast is het volgende van belang. Zoals bekend is, zullen de ABR-gegevens van het CBS slechts voor statistische doeleinden benut mogen worden. Dit houdt een belangrijke inperking in van de categorie belangstellenden voor deze gegevens, aangezien diverse instanties bedrijvenregisters tevens of vooral voor een administratief of beleidsmatig gebruik aanhouden. Inmiddels hebben zich ontwikkelingen voorgedaan ten aanzien van de besluitvorming inzake een landelijke registratie van maatschappelijke objecten. Op 22 juni 1984 heeft de ministerraad in principe ingestemd met het tot stand brengen van een het gehele land dekkende basisregistratie van maatschappelijke objecten (ondernemingen en hun vestigingen, verenigingen en stichtingen, vrije beroepsbeoefenaren, landbouwbedrijven en overheidsvestigingen). In deze registratie zouden dezelfde soort gegevens moeten worden opgenomen, als die thans in het ABR zijn vermeld. De uitvoering van deze registratie zou bij de Kamers van Koophandel en Fabrieken moeten geschieden met dien verstande dat bepaalde taken volgens door de Minister van Economische Zaken te

stellen regels zouden kunnen worden uitgevoerd door gemeenten (of samenwerkingsverbanden van gemeenten en andere instanties), die zulks zouden wensen. De in de basisregistratie op te nemen gegevens zullen zowel voor statistische als voor beleidsdoeleinden kunnen worden gebruikt. Het definitieve voorstel wordt thans door een ambtelijke werkgroep nader uitgewerkt. Het ligt in de rede te verwachten dat, als deze registratie tot stand komt, een aantal van degenen die gegevens voor beide genoemde doeleinden nodig hebben, van de in die registratie vervatte gegevens gebruik zal maken.

Het zijn de hierboven genoemde omstandigheden geweest die, zoals gezegd, hebben geleid tot heroverweging van het wetsvoorstel in het licht van zijn doelstellingen. Deze heroverweging heeft ten slotte tot de conclusie geleid dat voortzetting van het wetsvoorstel nog steeds zinvol is. Ik licht dit als volgt toe.

Zoals hierboven reeds is vermeld, past ten aanzien van de in de memorie van toelichting vermelde verwachte vermindering van enquêtedruk enige relativering. Niettemin kan het wetsvoorstel daartoe toch een bijdrage leveren. Zo zullen instanties die registers voor statistische doeleinden gaan opzetten, van het ABR gebruik kunnen maken. Ook kan van het ABR gebruik gemaakt worden voor steekproeven, waardoor voor afbakening van een doelgroep voor een bepaald onderzoek geen breed basisonderzoek nodig is. Daarnaast zouden houders van bestanden – ook indien te zijner tijd de basisregistratie tot stand is gekomen – kunnen besluiten van het ABR gebruik te maken vanwege de vergelijkbaarheid van eigen statistieken met die van het CBS en vanwege de kwaliteit van de CBS-gegevens. Wat betreft dit laatste zij erop gewezen dat de vaststelling van de activiteit van een object (onderneming etc.) volgens de standaardbedrijfsindeling (SBI-code) bij het CBS geschiedt op basis van statistische criteria (onder andere de samenstelling van de toegevoegde waarde), toegepast op de gegevens die in het kader van diverse statistieken, per object zijn verzameld. Het vereist specifieke vakkennis om de code vast te stellen aan de hand van de bedoelde criteria.

Ik vermeld voorts, dat het wetsvoorstel ook kan bijdragen tot een verminderde noodzaak tot enquêteren door het CBS zelf. Het komt namelijk voor dat het CBS gebruik kan maken van gegevens welke aanwezig zijn in registraties van andere instanties. Soms mag een instantie die gegevens echter niet op individuele basis aan het CBS verstrekken. Door in die administratie de SBI-code van het CBS (en eventueel de grootteklasse) aan elk object toe te voegen, kunnen de beoogde gegevens wel in een bruikbare geaggregeerde vorm aan het CBS worden verstrekt, zodat het CBS geen eigen enquête behoeft te houden. Als voorbeeld van een dergelijke situatie kan worden genoemd het bestand dat door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer wordt bijgehouden inzake luchtverontreinigende uitwerp van bedrijven. Het Ministerie is niet gerechtigd gegevens van afzonderlijke bedrijven aan derden ter beschikking te stellen. Door verstrekking van de SBI-code van het CBS kan het Ministerie, zonder de geheimhouding te schenden, gegevens omtrent procesemissies in statistische vorm aan het CBS verstrekken. Aldus zou overeenkomstig het regeerakkoord enige beperking van de enquêtedruk van het CBS kunnen optreden.

Wanneer de genoemde voordelen van het wetsontwerp tegenover de nadelen worden geplaatst, dan lijken deze laatste beperkt. Het verstrekken van de in het ABR opgenomen gegevens zou, zoals ook in de memorie van toelichting is gesignaleerd, kunnen leiden tot een verminderde bereidheid van subjecten om (juiste) informatie aan het CBS te verschaffen. Met het oog daarop is evenwel in artikel 7 van het wetsvoorstel voorzien in de mogelijkheid, dat betrokkenen de verstrekking van de op hun onderneming betrekking hebbende gegevens tegen kunnen houden. Andere nadelen zijn aan het wetsvoorstel niet verbonden.

Alles afwegende ben ik, gezien het bovenstaande, tot de conclusie gekomen, dat de voordelen van het wetsvoorstel, ook al treden sommige thans wat minder op de voorgrond dan enkele jaren geleden werd gedacht, groter zullen zijn dan de beperkte nadelen ervan. Derhalve ben ik van mening dat verdere behandeling van het wetsontwerp bevorderd moet worden.

Algemene beschouwingen (memorie van toelichting paragrafen 1, 2, 3 en 5)

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van dit wetsontwerp. Zij stelden er geen bezwaar tegen te hebben dat het CBS basisgegevens van bedrijven waarover het CBS beschikt aan andere instellingen ter beschikking stelt, mits is gewaarborgd dat deze gegevens niet voor administratieve of beleidsdoeleinden worden gebruikt. Genoemde leden betwijfelden evenwel of hierdoor inderdaad de beoogde vermindering van enquêtedruk kan worden bereikt.

Met hetgeen hierboven is gezegd, meen ik hierop voldoende te hebben gereageerd.

De leden van de C.D.A.-fractie wezen er vervolgens op dat instellingen die gegevens ook voor administratieve en beleidsmatige doeleinden nodig hebben daarvoor niet het ABR kunnen gebruiken doch eigen enquêtes moeten verrichten. Daarbij doet zich, aldus deze leden, het probleem voor of de resultaten van deze laatste enquêtes vergeleken kunnen en mogen worden met de uit het ABR afkomstige gegevens.

Hierop kan worden geantwoord dat een dergelijke vergelijking niet geoorloofd is, voor zover deze op een indirecte wijze zou leiden tot het aanwenden van ABR-gegevens voor administratieve en beleidsdoeleinden. Tegen vergelijking van administratieve gegevens met statistische, ten einde de kwaliteit van deze laatste te verbeteren, bestaat geen bezwaar.

Naar aanleiding van de beschouwingen van de leden van de C.D.A.-fractie rond de problematiek van de door hen aangeduide «VNG-methode» kan het volgende worden opgemerkt. Ik stel voorop dat aan de kwaliteit van de statistische werkzaamheden van het CBS ernstig afbreuk zou worden gedaan indien de bedrijven er rekening mee zouden moeten houden dat de gegevens, die voor het opstellen van statistieken worden verstrekt, tevens voor beleidsdoeleinden zouden worden gebruikt. Daarnaast wijs ik erop, dat het CBS voor het vaststellen van de activiteitenencode veelal niet apart enquêteert, doch de gegevens die het voor andere statistieken heeft verkregen, tot een activiteitenencode transformeert.

Wat betreft het verzamelen van gegevens voor statistische én beleidsmatige doeleinden verwijs ik naar het bovengenoemde kabinetsbesluit inzake de basisregistratie.

De tot de C.D.A.-fractie behorende leden vroegen zich af of het wetsontwerp voldoende waarborgen bevat om te voorkomen dat de verstrekte gegevens voor andere dan statistische doeleinden worden gebruikt. Zij wezen erop dat, indien betrokkenen geen gebruik maken van de in artikel 7 voorziene mogelijkheid bezwaar te maken tegen de verstrekking van gegevens, er nauwelijks nog iets ondernomen kan worden indien later blijkt dat de gegevens ook voor administratieve en beleidsdoeleinden zijn gebruikt. De enige sanctiemogelijkheid is, aldus voornoemde leden, dat het CBS zal kunnen besluiten de betrokken instantie gedurende een bepaalde tijd van verstrekking van gegevens uit het ABR uit te sluiten.

Ook de V.V.D.-fractieleiden en de G.P.V.-fractie vroegen naar de waarborgen voor een gebruik van gegevens uit het ABR voor uitsluitend statistische doeleinden.

Nadere overweging naar aanleiding van deze vragen heeft mij ertoe gebracht in het wetsvoorstel op dit punt enige wijzigingen aan te brengen. Ik licht de in bijgaande nota van wijziging, onderdeel B, voorgestelde bepalingen hieronder toe. In de eerste plaats zij opgemerkt, dat het

wetsontwerp het CBS de bevoegdheid geeft aan bepaalde instanties gegevens te verstrekken voor statistische doeleinden. Het lag van meet af aan in de bedoeling dat het CBS eerst tot verstrekking zou overgaan als het voldoende garanties van de ontvangende instantie zou hebben verkregen omtrent het gebruik van de gegevens voor het doel waarvoor zij worden verstrekt. Hierbij moet met name worden gedacht aan maatregelen ter beveiliging van de gegevens, zoals een nauwkeurige regeling inzake degenen die toegang hebben tot de registratie en van de technische beveiliging van een geautomatiseerde registratie. Deze aan een eventuele verstrekking voorafgaande toetsing is thans ook uitdrukkelijk vastgelegd in artikel 4a. Daarnaast is in artikel 4b, eerste lid, bepaald, dat het CBS aan zijn beschikking tot verstrekking van gegevens ook voorschriften kan verbinden, ertoe strekkende te voorkomen dat verstrekte gegevens voor andere dan statistische doeleinden worden gebruikt of aan derden bekend worden. Deze voorschriften zullen op dezelfde elementen betrekking hebben als hierboven aangegeven ter zake van de toetsing of gegevens zullen worden verstrekt. Mocht blijken dat een instantie door het CBS verstrekte gegevens voor andere dan statistische doeleinden heeft gebruikt, dan kan het CBS besluiten de verstrekking van gegevens te staken (artikel 4b, tweede lid). Gaat het om een eenmalige verstrekking, dan zal het CBS bij een nieuwe aanvraag bij de toetsing aan artikel 4a het in het verleden gebeurde in de beschouwingen betrekken. Of besloten wordt geen gegevens (meer) te verstrekken, zal sterk afhangen van de omstandigheden waaronder het hier bedoelde gebruik kon plaatsvinden en van het antwoord op de – hiermee samenhangende – vraag, of de betrokken instantie adequate maatregelen heeft genomen om het gebruik van CBS-gegevens voor andere dan statistische doeleinden voortaan te voorkomen.

Ten slotte merk ik op, dat degene, wiens gegevens ten onrechte voor andere dan statistische doeleinden zijn gebruikt, de betrokken instantie wegens onrechtmatige daad kan aanspreken. In dit verband wijs ik ook op het bepaalde in de artikelen 9 en 10 van het voorstel van Wet persoonsregistraties (Kamerstukken II 1984/85, 19 095), waardoor van belanghebbenden zal worden verstrekt.

Naar mijn mening is de hierboven geschetste regeling effectiever dan bij voorbeeld een strafsancie. De instanties die gegevens betrekken uit het ABR zullen dit niet eenmalig doen, doch behoefte hebben aan regelmatige informatie. Wetende dat het gebruik van gegevens voor andere dan statistische doeleinden kan leiden tot het niet meer verkrijgen van gegevens, zullen zij, naar verwacht mag worden, zich aan de regels houden en binnen hun organisatie daarvoor ook de nodige maatregelen treffen. Ik teken in dit verband overigens aan, dat de instanties die gegevens uit het ABR zullen kunnen krijgen, (semi-)overheidsorganen zijn; zeker van dergelijke organen mag aangenomen worden, dat deze het bepaalde in artikel 4 van het wetsontwerp zullen naleven. Ten slotte wijs ik erop, dat jegens een individuele werknemer, die bijvoorbeeld in strijd met zijn geheimhoudingsinstructie handelt, door de desbetreffende instelling maatregelen genomen zullen kunnen worden in de arbeidsrechtelijke sfeer. Indien de betrokken werknemer ambtenaar is (gezien de instanties waaraan gegevens kunnen worden verstrekt zal dit doorgaans het geval zijn), dan geldt voor hem de ambtelijke geheimhoudingsplicht. Schending daarvan is een strafbaar feit.

In antwoord op de suggestie van de leden van de C.D.A.-fractie, de regeling na enkele jaren te evalueren, kan ik meedelen dat het inderdaad in de bedoeling ligt na verloop van tijd te bezien, in hoeverre van het ABR gebruik wordt gemaakt en door wie. Ik zal de Kamer daarover dan berichten.

Wat betreft de door de P.v.d.A.-fractieleden gestelde vraag over de effectiviteit van de voorgestelde regeling zij verwezen naar het in de inleiding gestelde.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich voorts af of, ondanks de lange tijd die met de voorbereiding van het wetsontwerp gemoeid lijkt te zijn geweest, die voorbereiding wel voldoende zorgvuldig is geweest.

De leden van deze fractie hebben niet aangegeven, op grond waarvan zij twijfelen aan de voldoende zorgvuldige voorbereiding van het wetsvoorstel. Het is mij dan ook niet mogelijk op hun opmerking nader in te gaan.

Aan het verzoek van de P.v.d.A.-fractieleden, de wet te evalueren zal, zoals in antwoord op eenzelfde vraag van de C.D.A.-fractie reeds is gesteld, worden voldaan.

Naar aanleiding van de opmerking van deze leden dat duplicering van werk en kosten zoveel mogelijk moet worden vermeden en dat daarom overeenstemming moet bestaan over de te hanteren definities en de te vragen gegevens, zij erop gewezen dat het wetsvoorstel niet de verkrijging van statistische basisgegevens regelt, doch slechts het verstrekken van enkele basisgegevens, die zijn opgenomen in het ABR van het CBS, aan derden. Overleg over de in het ABR op te nemen gegevens lag hierbij uiteraard niet in de rede. Kwesties als het verkrijgen van overeenstemming over de definities en over de vraag welke statistische gegevens gevraagd dienen te worden, worden besproken in de Centrale Commissie voor de Statistiek. In dat orgaan vindt de coördinatie plaats tussen de statistische activiteiten van het CBS en die van andere instanties op rijksniveau. Ook op internationaal niveau wordt trouwens over definities en dergelijke overlegd.

Voor zover meer gegevens gewenst zijn dan die welke het ABR verschafft, zullen, zoals de thans aan het woord zijnde leden terecht signaleerden, aanvullende enquêtes nodig zijn. De besparing van werk en kosten is evenwel hierin gelegen, dat de basisgegevens uit het ABR kunnen worden verkregen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. waren van oordeel dat de vraag van welke maatschappelijke objecten gegevens moeten worden verzameld, in de memorie van toelichting onbevredigend wordt beantwoord. Zij vroegen of is overwogen de gegevens uit het handels-, verenigingen- en stichtingenregister eveneens in het ABR op te nemen.

Zoals hierboven reeds is uiteengezet, heeft het wetsvoorstel geen betrekking op het verzamelen van gegevens. Overleg over de in het ABR op te nemen objecten lag dan ook niet in de rede. Voor zover relevant voor het ABR, komen hierin gegevens voor die tevens in het handels-, verenigingen- en stichtingenregister zijn opgenomen. Juist met het oog hierop is artikel 1, tweede lid, in het wetsvoorstel opgenomen.

Verder werd door de leden van deze fractie gevraagd of er niet vele gegevens die voor beleidsdoeleinden worden verzameld eveneens uit het ABR zouden kunnen worden geput zonder dat aan de geest van het wetsontwerp geweld wordt aangedaan. In hun beschouwingen ter zake betrokken deze leden onder meer de jaarlijkse werkgelegenheidsenquête van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid als ook de verdere gang van zaken met betrekking tot de Statistiek Werkzame Personen.

Naar aanleiding van deze beschouwingen van de leden van de P.v.d.A.-fractie merk ik op, dat een verruiming zoals door hen bedoeld de kwaliteit van statistische opgaven wezenlijk zou kunnen aantasten, omdat berichtgevers minder bereid zullen zijn om gegevens te leveren, die mede voor administratieve doeleinden worden gebruikt.

De gegevens die de door deze fractieleden genoemde jaarlijkse werkgelegenheidsenquête van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid oplevert, kunnen niet aan het ABR worden ontleend. Wel vindt er overleg plaats tussen dit Ministerie en het CBS om de inhoud van deze enquête en van de deels overeenkomstige enquête ten behoeve van de Statistiek Werkzame Personen zoveel mogelijk met elkaar in overeenstemming te doen zijn.

Ten aanzien van de vraag van dezelfde fractieleden, of het CBS en de Stichting Uitvoering Landbouwmaatregelen na de invoering van het onderhavige wetsontwerp door zullen gaan met het tijdens de jaarlijkse mei-enquête inwinnen van informatie omtrent het aantal arbeidskrachten in landbouw, tuinbouw en veeteelt merk ik het volgende op.

De jaarlijkse mei-enquête wordt gezamenlijk door het CBS en het Ministerie van Landbouw en Visserij gehouden. De uitvoering is in handen van de Stichting Uitvoering Landbouwmaatregelen. Opgemerkt zij, dat de landbouwbedrijven grotendeels in het ABR ontbreken. Afgezien daarvan zal het inwinnen van de bovengenoemde informatie ook na inwerking treden van het onderhavige wetsvoorstel van belang blijven met het oog op de publikatie van zo actueel mogelijke statistische gegevens.

Ik kan de P.v.d.A.-fractieleden op hun desbetreffende vraag meedelen, dat het Ministerie van Economische Zaken voor intern gebruik een bedrijvenregister heeft. De basisgegevens daarvan (naam, adres en dergelijke) worden via de Databank van de Kamers van Koophandel verkregen. Hier worden eigen gegevens aan toegevoegd. Dit register is een ondersteunend informatiesysteem bij de beleidsvoering, met andere woorden wordt mede gebruikt voor niet-statistische doeleinden. Het is niet uitgesloten dat het ministerie van Economische Zaken in de toekomst tevens van het ABR gebruik zal gaan maken. Uiteraard zullen dan de nodige maatregelen worden getroffen om te voorkomen, dat gegevens daaruit voor andere dan statistische doeleinden worden aangewend.

Op de vraag van de leden van dezelfde fractie of de Directie Afvalstoffen en schone Technologie van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer zich oriënteert op het verkrijgen van gegevens omtrent ondernemingen, kan het volgende worden geantwoord.

De genoemde directie beschikt ten behoeve van de uitvoering van de Wet chemische afvalstoffen over een adressenbestand van ondernemingen in een aantal bedrijfstakken. Dit adressenbestand is onder meer afkomstig van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Aangezien het bestand wordt gebruikt voor administratieve doeleinden, namelijk ten behoeve van de uitvoering van de wetgeving met betrekking tot chemische afvalstoffen, zal het niet mogelijk zijn dit te vervangen door gegevens uit het ABR.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. waren enigszins verbaasd over de lange tijd die is verstreken tussen de aankondiging dat het onderhavige wetsvoorstel bij de Kamer zou worden ingediend – in de rijksbegroting voor het jaar 1977 wordt in hoofdstuk XIII de indiening reeds aangekondigd – en het moment van indiening. Kan worden uiteengezet welke de redenen zijn van deze lange periode van voorbereiding?

Het ontwerp is uitvoerig behandeld binnen de Centrale Commissie voor de Statistiek. Bij deze behandeling kwamen bezwaren naar voren tegen de aanvankelijk gekozen opzet. Deze voorzag erin, dat het CBS de in het wetsvoorstel genoemde gegevens allereerst aan de N.V. Databank van de Kamers van Koophandel zou kunnen verstrekken. Het gegevensbestand van de Databank (handels-, verenigingen- en stichtingenregister) zou dan door het CBS kunnen worden aangevuld met de activiteitencode en de aantallen werkzame personen. Bovendien zou het CBS het bestand van de Databank kunnen aanvullen met alle basisgegevens van die bedrijven, instellingen en zelfstandige beroepsbeoefenaren, die niet bij de Kamers van Koophandel in genoemde registers (moeten) zijn ingeschreven. De bedoelde gegevens zouden, eenmaal verstrekt aan de Databank, die deze vrijelijk aan derden zou kunnen leveren, in feite openbaar worden behouden de blokkeringsmogelijkheid van de geregistreerde. Gezien de vrees, dat dit de kwaliteit van de aan het CBS verstrekte gegevens zou doen verminderen werd deze opzet herzien. De gewijzigde opzet vergde het nodige ambtelijk overleg, waarbij ook de Databank was betrokken, alsmede een nieuwe behandeling van de Centrale Commissie voor de Statistiek, alvorens het wetsvoorstel in zijn huidige gedaante bij de Kamer

kon worden ingediend. Een en ander heeft tot gevolg gehad, dat de voorbereiding van het voorstel inderdaad aanzienlijk langer heeft geduurd dan aanvankelijk was voorzien.

Dezelfde leden vroegen, in hoeverre met dit wetsontwerp tegemoet gekomen wordt aan de wensen, die in het SER-advies inzake de hoofdlijnen van het Regionaal Economisch Beleid van 15 november 1978 zijn geuit over het regionale informatiesysteem.

In het SER-advies wordt een uitbreiding en verbetering bepleit van de gegevens die door het CBS worden verzameld, verwerkt en gepubliceerd. Zoals reeds eerder is uiteengezet, heeft het wetsvoorstel geen betrekking op deze activiteiten. Dat neemt niet weg dat het wetsvoorstel wel bijdraagt aan hetgeen in het SER-advies wenselijk wordt geacht. Dit geldt met name de mogelijkheid, te komen tot een grotere samenhang tussen landelijke en regionale statistische informatie op het gebied van de bedrijvigheid en de werkgelegenheid. Ook draagt het voorstel bij tot de realisatie van de eveneens in het advies geuite wens, dat regionale gegevens door middel van uniforme methoden en definities voor interregionale vergelijkingen geschikt moeten zijn en tot de in het advies bepleite coördinatie van onderzoeksmateriaal van regionale instellingen met dat van het CBS. Of een en ander ook daadwerkelijk wordt geëffectueerd, hangt echter uiteindelijk af van de mate waarin de ABR-gegevens door andere instanties zullen worden gebruikt.

Ook vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie, uitvoeriger uiteen te zetten waarom niet gekozen is voor een model, waarbij de gegevens regionaal worden verzameld. Zij wezen bij wijze van voorbeeld op de manier waarop dat in Zuid-Holland gebeurt in een samenwerking tussen het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de lagere overheden en de Kamers van Koophandel en Fabrieken in bij voorbeeld Rijnmond en Dordrecht.

Reeds eerder in deze memorie is erop gewezen, dat dit wetsvoorstel geen betrekking heeft op de verzameling van gegevens door het CBS, doch op het gebruik dat van verzamelde gegevens kan worden gemaakt. Volledigheidshalve wijs ik er nog op, dat het door de genoemde fractie genoemde voorbeeld betrekking heeft op gegevens die zowel voor statistische als beleidsdoeleinden worden verzameld.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich af hoe het probleem van de onderlinge verstrekking van statistische gegevens in andere landen van de Europese Gemeenschappen is geregeld. Met name wilden zij weten in hoeverre men in landen als Frankrijk en Duitsland vraagstukken van statistisch geheim en duplicatie van gegevensverwerving heeft trachten op te lossen.

Over de regelingen inzake de verstrekking van gegevens uit het statistisch register van ambtelijke statistische bureaus in een aantal andere landen van de Europese Gemeenschappen kan het volgende worden opgemerkt. In de Duitse Bondsrepubliek worden uit dit register alleen namen en adressen verstrekt. In Frankrijk kunnen namen, adressen, hoofdactiviteit en grootteklasse naar werkzame personen worden verkregen. In Denemarken zijn namen, adressen, rechtsvorm en activiteitscode eveneens algemeen verkrijgbaar, doch worden gegevens omtrent het aantal werkzame personen alleen aan overheidslichamen ter beschikking gesteld. In Luxemburg worden periodiek lijsten gepubliceerd van ondernemingen met naam, adres en SBI-code; datzelfde gebeurt in het Verenigd Koninkrijk, echter met de beperking dat de ondernemingen daarvoor toestemming moeten hebben gegeven. In Italië worden geen gegevens uit het statistisch register verstrekt.

De tot de P.v.d.A.-fractie behorende leden vroegen zich voorts af, hoe met uitsluitend nationale regelingen gewaarborgd kan worden dat niet openbare gegevens via internationale, mogelijk particuliere, datanetten toch toegankelijk worden. Voornoemde leden informeerden in dit kader naar internationaal te nemen stappen.

Ik merk in de eerste plaats op, dat het niet waarschijnlijk is dat de in artikel 2 van het wetsvoorstel genoemde instanties zijn aangesloten op een internationaal datanet. Zou dit wel het geval zijn, dan dient die instantie uiteraard de nodige beveiligingsmaatregelen te nemen om te voorkomen dat door het CBS verstrekte gegevens via dat net voor anderen toegankelijk zouden worden.

De aan het woord zijnde fractieleden doelen met hun vraag kennelijk mede op de problematiek van de reikwijdte van de voorgestelde wet. Inderdaad zal deze in beginsel slechts gelding hebben binnen de nationale grenzen. Ik wijs er evenwel op dat, gesteld dat een buitenlandse instantie op grond van artikel 2 van het wetsontwerp als mogelijke ontvanger van gegevens zou worden aangewezen, ook in zo'n geval de voorgestelde artikelen 4a en 4b uiteraard van toepassing zijn.

Wat betreft activiteiten in internationaal verband met betrekking tot registraties die gehouden worden voor statistische doeleinden, kan ik melden dat op 23 november 1983 de Raad van Ministers van de Raad van Europa Aanbeveling nr. R (83) 10 heeft aangenomen inzake de bescherming van persoonsgegevens die gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek en statistieken. Deze aanbeveling is een uitwerking van het op 28 januari 1981 te Straatsburg tot stand gekomen Verdrag tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens. Een van de kernbepalingen in deze aanbeveling is, dat voor onderzoeksdoeleinden verzamelde gegevens niet voor andere doeleinden mogen worden gebruikt.

Paragraaf 2 van de memorie van toelichting had bij de P.v.d.A.-fractieleden de volgende vragen en opmerkingen opgeroepen. Ten eerste vroegen zij of alle vestigingen zonder uitzondering reeds in het register zijn opgenomen. Vervolgens informeerden zij of dat inhoudt dat het CBS, technisch gesproken, al op dit moment gegevens zou kunnen verstrekken over de werkgelegenheid in de kleine regionale eenheden, zoals dorpen, wijken en buurten. Met hoeveel vertraging zouden dergelijke gegevens in dat geval kunnen worden gepubliceerd, aldus deze leden.

Hierop zou ik het volgende willen antwoorden. Het ABR bevat gegevens over een groot deel van de ondernemingen en instellingen en hun vestigingen. Uit het feit dat in het voorstel van wet sprake is van het aantal werkzame personen dan wel de orde van grootte van dit aantal, mag niet worden afgeleid dat thans reeds voor alle vestigingen een actueel gegeven omtrent het aantal werkzame personen in het ABR is opgenomen. Momenteel is namelijk alleen aan de ondernemingen en instellingen als geheel in het ABR een grootteklasse toegekend, gebaseerd op gegevens, ontleend aan opgaven van de bedrijfsverenigingen omtrent verloonde dagen, die met een vertraging van circa anderhalf jaar ter beschikking komen. Gegevens over de werkgelegenheid per vestiging moeten worden ontleend aan de Statistiek Werkzame Personen (SWP), die als primair doel heeft om door middel van enquêtes bij ondernemingen en instellingen de effectieve werkgelegenheid te volgen. Daarnaast geven arbeidskrachtentellingen door middel van enquêtes bij personen en gezinnen inzicht in het potentiële aanbod van arbeidskrachten en het effectief ingeschakeld zijn in het arbeidsproces. Deze beide statistieken leveren echter – gegeven de omvang van de onderliggende steekproeven – geen uitkomsten voor de kleine regionale eenheden, zoals dorpen, wijken en buurten. Het plan is om naast de genoemde grootteklasse per onderneming, ook de grootteklasse per vestiging in het ABR op te nemen, voor zover deze kan worden afgeleid uit de gegevens van de SWP.

Verder vroegen de leden van deze fractie zich af of het niet mogelijk is om naast werkgelegenheidsgegevens ook andere gegevens op te nemen die voor regionale onderzoeksinstellingen van belang zijn.

Allereerst zij opgemerkt, dat het ABR alleen enkele basisgegevens omvat. De in de vraag genoemde soorten gegevens maken deel uit van de vraagstelling ten behoeve van het opstellen van een bepaalde statistiek.

Het behoort tot de taakstelling van het CBS met betrekking tot deze (en andere) gegevens om statistische informatie te leveren, dat wil zeggen in geaggregeerde vorm, in de eerste plaats op nationaal niveau en voor zover mogelijk op regionaal niveau.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen wat bedoeld wordt met de zin: «Het vestigingenbestand wordt in het ABR geïntegreerd met behulp van gegevens van genoemde algemene bedrijfstelling, waarbij ook de relatie van de vestiging tot de betrokken onderneming, instelling of beroepsbeoefenaar wordt vastgelegd».

De voornaamste bronnen waaruit het ABR wordt opgebouwd bevatten (tot nu toe) met betrekking tot de ondernemingen grotendeels alleen gegevens omtrent de de hoofdvestiging; de nevenvestigingen zijn niet, of ten dele, geregistreerd. Een van de bronnen waaruit deze (neven)vestigingen en hun onderlinge relatie te achterhalen zijn is de Algemene Bedrijfstelling. Het is denkbaar een register van ondernemingen en een register van vestigingen onafhankelijk van elkaar te laten functioneren (het tweede zal dus meer eenheden bevatten dan het eerste). Dat is in het ABR niet gedaan: aan elke onderneming zijn door middel van een nummersysteem de nevenvestigingen toegevoegd zodat de relatie behouden blijft.

Naar aanleiding van paragraaf 3 van de memorie van toelichting maakten de P.v.d.A.-fractieleiden een aantal opmerkingen. In de eerste plaats vroegen zij of inzicht kan worden gegeven in de aard van de gegevens die de laatste tijd aan het CBS zijn gevraagd.

Het CBS bereiken regelmatig verzoeken om beschikbaarstelling van identificeerbare gegevens uit het ABR van zeer verschillende aard. In de regel moet op deze verzoeken afwijzend worden beschikt. In enkele gevallen wordt aan de berichtgevers een schriftelijke machtiging gevraagd om het verstrekte gegeven aan een derde te mogen doorgeven.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich, naar aanleiding van de in paragraaf 3 van de memorie van toelichting, onder b en c, genoemde argumenten af of het risico dat door verschillen in interpretatie classificatiefouten zullen worden gemaakt groter zal zijn bij de verzameling van gegevens van onderop dan bij verzameling door ambtenaren van een rijksdienst. Bovendien, zo merkten deze leden op, zal de wijze waarop de gegevens momenteel op lokaal niveau worden verzameld, namelijk voor een deel mondeling voor wat betreft mutaties, mogelijkwijze een betrouwbaarder waarneming opleveren naar de werkwijze van het CBS dan het louter inzien van schriftelijke reacties op schriftelijke vragen.

Plaatselijke kennis kan in sommige gevallen inderdaad een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verkregen gegevens. Het CBS volstaat dan ook niet met het louter kennis nemen van schriftelijke reacties op schriftelijke vragen. Behalve het inbouwen bij de verwerking van allerlei controles, worden de opgaven, wanneer daartoe aanleiding bestaat, ter plaatse geverifieerd door buitendienstambtenaren van het CBS. Ook wordt telefonisch navraag gedaan. Bij het afwegen van een decentrale tegenover een centrale waarneming is echter de kwaliteit van de verkregen gegevens niet het enige punt. Van veel gewicht voor de betrouwbaarheid is ook de vraag of bij gedecentraliseerde gegevensverzameling een consistente typering voldoende kan worden gewaarborgd, dit gezien het gevaar van interpretatieverschillen. Uniformiteit in de wijze van bewerken van het verkregen materiaal is bij gedecentraliseerde bewerking dikwijls aanzienlijk moeilijker te bewerkstelligen dan bij gecentraliseerde verzameling. Daarbij kan worden opgemerkt, dat de typering naar economische activiteit gebaseerd kan zijn op een groot aantal gegevens, die met elkaar in verband gebracht, de SBI-code opleveren.

De aan het woord zijnde leden hadden de indruk, dat in de regio's en de gemeenten behoefte bestaat aan eigen registers om de gegevens ook voor administratieve doeleinden te kunnen gebruiken. Zij twijfelden dan ook aan het argument dat centralisatie kostenbesparend zal werken.

Waar gegevens uit het ABR (een reeds bestaande centrale voorziening) gebruikt kunnen worden, zal zeker een forse kostenbesparing optreden, aangezien het opzetten van een eigen, decentraal opgebouwd, register een zeer kostbare zaak is. Daarnaast is het echter zeker zo dat vele regio's en gemeenten een registratiesysteem nodig hebben voor beleidsmatig gebruik. In deze behoefte kan het ABR zoals reeds eerder geconstateerd niet voorzien, zodat ten aanzien hiervan met het onderhavige wetsvoorstel ook geen kostenbesparing kan worden gerealiseerd.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen vervolgens welke regio's eigen bedrijfsregisters bezitten en welke gemeenten met meer dan 100.000 inwoners alleen dan wel in samenwerking met anderen over een bedrijfsregister beschikken.

Gesteld kan worden, dat praktisch alle gemeenten boven de 100 000 inwoners en ook een aantal regio's en provincies over een eigen bedrijfsregister beschikken of bezig zijn met de opbouw ervan.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. was niet duidelijk hoe de volgende zinsneden uit paragraaf 3 met elkaar te rijmen waren: «Overigens kunnen gemeentelijke en regionale instanties ook een bijdrage leveren tot een kwalitatieve verbetering van de basisgegevens door aan hen bekend geworden wijzigingen daarin aan het CBS door te geven» en «Ook als regionale instellingen de standaardbedrijfsindeling volgen zal door het verschil in interpretatie de typering in de praktijk vaak anders kunnen uitvallen».

Wat betreft wijziging in de basisgegevens moet worden onderscheiden in enerzijds de administratieve gegevens en anderzijds de statistische basiskennmerken, zoals de uitgeoefende activiteit(en). Ten aanzien van de eerstgenoemde gegevens, zoals wijzigingen in namen, adressen en het ontstaan respectievelijk opheffen van eenheden, kunnen regionale instanties een belangrijke rol spelen, door daarin opgetreden wijzigingen door te geven. Daarop slaat de eerste zinsnede. Wat betreft het vorengenoemde statistische basiskennmerk wijs ik erop, dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen de classificatie (SBI-code) als systeem en de typering van (dat wil zeggen toekenning van de code aan) individuele ondernemingen of vestigingen binnen dit systeem. De typering geschiedt, zoals reeds vermeld, in veel gevallen op basis van gedetailleerde gegevens die door het CBS ten behoeve van het opstellen van verschillende statistieken worden verzameld. Het op (indirecte) wijze hieruit afleiden van typering uit de verzamelde gegevens is een moeilijke aangelegenheid en kan alleen centraal op eenduidige wijze plaatsvinden. Deze typering raakt zelfs buiten het bereik van een lokale instantie indien een (grote) onderneming en de over het land verspreide vestigingen in onderling verband moeten worden getypeerd. Daarop slaat de tweede zinsnede.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hebben gevraagd om een uitputtende opsomming van alle categorieën subjecten die niet in het handelsregister, het verenigingenregister of het stichtingenregister (artikel 1, tweede lid) worden ingeschreven, maar wel in het ABR worden opgenomen. Tevens verzochten zij om een volledige opsomming van de gegevens, die wel in het ABR maar niet in het verenigingen-, het stichtingen- of het handelsregister worden vermeld.

Subjecten die wel in het ABR, doch niet in de andere genoemde registers zijn opgenomen, zijn de zelfstandige beroepsbeoefenaren en overheidsinstellingen voor zover deze niet zijn een vennootschap onder firma, een naamloze vennootschap, een besloten vennootschap, een commanditaire vennootschap, een onderlinge waarborgmaatschappij, een vereniging of een stichting alsmede bepaalde vormen van straathandel (zie artikel 2, eerste lid, Handelsregisterwet, Stb. 1984, 353). In het ABR opgenomen gegevens die niet in het handels-, verenigingen- of stichtingenregister voorkomen zijn de axacte aantallen werkzame personen en de SBI-code.

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren van oordeel, dat in de memorie van toelichting onvoldoende aandacht wordt geschonken aan de privacy-aspecten van het wetsontwerp in het algemeen, en aan de blokkeringsmogelijkheid van gegevens in het bijzonder. Zij wezen erop dat, nu de regering blijkens het ontwerp van de Wet op de persoonsregistraties in grote lijnen de gedachtengang van de commissie-Koopmans ter zake van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer heeft overgenomen, zij zich daarmee ook verplicht een afweging te maken tussen de belangen van het individu enerzijds en de belangen die met registratie worden gediend anderzijds. Voornoemde leden waren van oordeel, hoewel in het wetsontwerp anders wordt gesuggereerd, dat niet alleen het CBS belang heeft bij een goede registratie, maar dat er ook belangen van andere instellingen om kennis te kunnen krijgen van de inhoud van het ABR in het geding zijn. Zij verzochten de regering deze afweging alsnog te geven in de memorie van antwoord.

Ik merk hierover het volgende op. Het wetsontwerp machtigt het CBS om, in afwijking van de thans geldende geheimhouding, gegevens uit een bepaald, reeds bestaand, register aan een aantal instanties te verstrekken. Het ontwerp betreft niet het instellen van de registratie zelf. Een afweging in de memorie van toelichting tussen de belangen van de te registreren individuen en het belang van de registratie lag dan ook niet in de rede. Voornoemde leden stelden terecht, dat bij het wetsontwerp de belangen van andere instellingen om gegevens uit het ABR te kunnen krijgen, in het geding zijn. Juist deze belangen vormden de aanleiding tot het opstellen van het ontwerp. Uiteraard is bij de voorbereiding van het wetsvoorstel dit belang zorgvuldig afgewogen tegen het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerden. Is wijs er in dit verband overigens op, dat het ABR slechts in beperkte mate op personen herleidbare gegevens bevat; dit betreft alleen de in het register opgenomen eenmanszaken en de vrije beroepsbeoefenaren. Deze afweging leidde tot de conclusie, dat er in beginsel geen bezwaar bestond tegen het verstrekken van gegevens uit het ABR aan specifieke instanties voor statistische doeleinden, mits betrokkenen de verstrekking van gegevens over hen zouden kunnen blokkeren. In dit verband zij verwezen naar het gestelde in de memorie van toelichting, bladzijde 8, tweede en derde alinea. Zoals aldaar reeds is overwogen, heeft bij het voorzien in een blokkeringsmogelijkheid tevens een rol gespeeld, dat een dergelijke voorziening een verminderde bereidheid van de betrokken ondernemingen, instellingen en vrije beroepsbeoefenaren om gegevens te verstrekken, zou kunnen voorkomen. Een dergelijk negatief effect van de voorgestelde regeling zou de waarde van het ABR verminderen, hetgeen noch in het belang van het CBS, noch in dat van de gegevens ontvangende instanties zou zijn. Volledigheidshalve wijs ik er overigens op, dat het voorstel van een Wet op de persoonsregistraties (Kamerstukken II 1981/82, 17 207) is ingetrokken en is vervangen door een voorstel van een Wet persoonsregistraties (Kamerstukken II 1984/85, 19 095)

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich af, of bij het aanvaarden van het onderhavige wetsontwerp vanuit een oogpunt van privacybescherming geen merkwaardige, ongemotiveerde incongruentie zal ontstaan met betrekking tot de openbaarheid c.q. toegankelijkheid van gegevens omtrent de in het ABR geregistreerde subjecten en instellingen. Zij wezen erop dat voor subjecten en instellingen, ingeschreven in het handels-, verenigingen- of stichtingenregister, uit hoofde van die inschrijving diverse gegevens volledig openbaar zijn, terwijl dezelfde gegevens over niet in deze registers, maar wel in het ABR ingeschreven opgenomen subjecten en instellingen, niet openbaar zijn. De hier aan het woord zijnde leden vroegen zich af of het juist is, de mate waarin privacy wordt beschermd alleen te laten bepalen door de rechtsvorm waarin betrokkenen hun activiteiten hebben ondergebracht.

Naar aanleiding van de opmerking van de leden van de P.v.d.A.-fractie, dat de rechtsvorm het onderscheidende criterium zou zijn bij de beantwoording van de vraag of een subject of instelling in de door deze leden genoemde openbare registers staat ingeschreven, wijs ik erop, dat in het handelsregister staan ingeschreven alle ondernemingen, ongeacht de rechtsvorm. In het verenigingenregister staan ingeschreven alle verenigingen waarvan de statuten zijn opgenomen in een notariële akte; andere verenigingen kunnen zich laten inschrijven, doch zijn daartoe niet verplicht. Daarentegen zijn alle stichtingen verplicht zich in het desbetreffende register in te schrijven.

Naar mijn mening kunnen het handels-, vereniging- en stichtingenregister enerzijds en het ABR anderzijds vanuit de privacybescherming gezien niet op één lijn worden gesteld. Het handels-, verenigingen- en stichtingenregister zijn naar hun aard openbaar. Zij strekken er immers toe, derden omtrent de onderneming, vereniging of stichting en de haar vertegenwoordigende personen te informeren. Een in het handelsregister ingeschreven onderneming is bovendien wat betreft de voor de rechtszekerheid van belang zijnde gegevens gebonden aan de over haar opgenomen gegevens (zie artikel 31 van de Handelsregisterwet). Bij het ABR ligt de situatie anders. Ondernemingen, instellingen en zelfstandige beroepsbeoefenaren verstrekken het CBS gegevens ten behoeve van het opstellen van statistieken. Vanuit een oogpunt van privacybescherming acht ik het niet juist, deze gegevens voor andere dan statistische doeleinden te doen gebruiken. Zoals hierboven reeds is vermeld, zou een gebruik van ABR-gegevens voor andere dan statistische doeleinden trouwens ook een negatieve invloed kunnen hebben op de kwaliteit van de in het ABR opgenomen gegevens.

De leden van de V.V.D.-fractie benadrukten dat gemeenten naar hun oordeel dienen te beschikken over voldoende gegevens om hun beleid ter zake van bijvoorbeeld bedrijfsvestiging te kunnen ontwikkelen. Anderzijds moet met kracht worden bestreden dat het naast elkaar functioneren van landelijke en lokale registratiesystemen leidt tot dubbeltellingen, conflicten en geldverspillen, aldus deze leden. Zij zouden gaarne vernemen welke voorstellen in voorbereiding zijn om de drie genoemde knelpunten aan te pakken.

Momenteel zijn er twee initiatieven lopende, die een vermindering van het naast elkaar bestaan van landelijke en lokale registraties mogelijk moeten maken. Enerzijds is dat het onderhavige wetsontwerp. Anderzijds wordt thans, zoals eerder vermeld, gewerkt aan de nadere uitwerking van de principebeslissing inzake een algemene basisregistratie van maatschappelijke objecten.

Verder wilden de leden van de V.V.D.-fractie nog worden ingelicht over de vraag in hoeverre bij dit wetsontwerp nog uitvoering wordt gegeven aan de op 18 maart 1982 door de Kamer aangenomen motie op stuk 17 100, hoofdstuk XIII, departement van Economische Zaken, nr. 16. In deze motie wordt de regering uitgenodigd bij het nemen van overheidsmaatregelen systematisch aan te geven welke de gevolgen voor het bedrijfsleven zijn (de zogenaamde bedrijvенеffectrapportage).

In antwoord hierop merk ik op, dat, afgezien van het feit dat geregistreerden zich voor de beslissing gesteld zien of ze al dan niet een beroep op de blokkeringsmogelijkheid van artikel 7 zullen doen, aan het invoeren van dit wetsontwerp geen negatieve gevolgen voor het bedrijfsleven zijn verbonden. Er zullen geen additionele vragen aan het bedrijfsleven worden gesteld. Voor zover de behoefte aan nieuwe enquêtes erdoor vermindert, zal het bedrijfsleven hier voordeel van ondervinden.

De leden van de S.G.P.-fractie, die eveneens met belangstelling van het wetsontwerp hadden kennis genomen, wilden weten of het bezien vanuit het oogpunt van betrouwbaarheid van de gegevens niet noodzakelijk is, dat de registratie zo dicht mogelijk bij de bron geschiedt. Deze leden

hadden twijfels over de haalbaarheid van de doelstelling om dubbel werk te voorkomen en daardoor kosten te besparen. Gemeenten moeten immers niet alleen voor statistische doeleinden, maar ook voor administratieve en beleidsdoeleinden, over gegevens beschikken en daarom toch een eigen registratie bijhouden, zo constateerden zij.

Op de wenselijkheid van registratie bij de bron is reeds ingegaan naar aanleiding van eenzelfde vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie. Wat betreft vermindering van de enquêtedruk en besparing van kosten verwijst ik naar antwoorden die ik op deze punten in het voorgaande van deze memorie heb gegeven.

De G.P.V.-fractie ten slotte stemde in met de uitbreiding van de mogelijkheid van het CBS om verzamelde gegevens ook aan andere overheidslichamen ter beschikking te stellen. Deze fractie merkte terecht op, dat de in het CBS gestoken gelden hierdoor meer zullen opleveren.

De in het ontwerp voorgestelde oplossing (paragraaf 4 van de memorie van toelichting)

Door de leden van de C.D.A.-fractie werd gevraagd wat in het kader van het wetsontwerp moet worden verstaan onder kostendekkende tarieven. Zij vroegen, of het hier gaat om marginale of integrale kosten.

De door het CBS te berekenen tarieven dienen ter vergoeding van de kosten welke verbonden zijn aan het verstrekken van de gevraagde gegevens. Behalve de directe kosten voor de verstrekking is hierin een opslag begrepen voor de indirecte kosten. Bij nadere overweging verdient het naar mijn mening de voorkeur dat de tarieven bij ministeriële regeling worden vastgesteld en worden gepubliceerd, opdat gegadigden voor het verkrijgen van gegevens kenbaar is, wat ze verschuldigd zullen zijn. Het in onderdeel B van bijgaande nota van wijziging voorgestelde artikel 4c treft hiervoor een regeling.

In antwoord op een desbetreffende vraag van de hier aan het woord zijnde fractieleden merk ik op dat het niet de bedoeling is dat het CBS, tenzij het daartoe bij of krachtens de wet verplicht zou zijn, de kosten voor door gemeentelijke of regionale instanties te leveren gegevens, waarop dit wetsontwerp betrekking heeft, vergoedt.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen voorts om nadere toelichting van de uitspraak dat «de in dit wetsontwerp voorziene gegevensverstrekking globaal genomen in de lijn ligt van een Wet op de persoonsregistraties».

Met deze zinsnede werd bedoeld dat de in dit wetsontwerp voorziene gegevensverstrekking voor statistische doeleinden overeenstemde met de uitgangspunten van het voorstel van een Wet op de persoonsregistraties (nr. 17 207). Hetzelfde kan thans gezegd worden over het inmiddels ter vervanging van dat wetsvoorstel ingediende voorstel van een Wet persoonsregistraties (nr. 19 095). Ik noem in dit verband de regeling omtrent het verstrekken van gegevens voor statistische doeleinden in artikel 11, tweede lid, van dit wetsvoorstel, waarvan het onderhavige wetsvoorstel een uitwerking is.

In antwoord op de vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie naar het in rekening brengen van kosten door gemeentelijke en regionale instanties, zij verwezen naar het antwoord op eenzelfde vraag van de leden van de C.D.A.-fractie. Hetzelfde geldt voor de vraag van de P.v.d.A.-fractieleden naar de door het CBS in rekening te brengen kosten. Daarbij zij nog opgemerkt, dat alleen de aan het verstrekken van de gegevens verbonden kosten worden doorberekend. Indien de afnemer om verstrekking in een bepaalde vorm, bijvoorbeeld een steekproef, verzoekt, worden uiteraard ook de daaraan verbonden extra kosten in rekening gebracht.

Ten aanzien van de vraag van de leden van de P.v.d.A.-fractie over de betekenis van de zin dat «de in het wetsontwerp voorziene gegevensverstrekking globaal genomen in lijn ligt van het ontwerp van Wet op de persoonsregistraties» verwijs ik naar het hierboven gestelde in antwoord op dezelfde vraag van de leden van de C.D.A.-fractie. Het woord «globaal» in voornoemde zin duidt op de reeds vermelde toetsing aan de uitgangspunten van het ontwerp van een Wet op de persoonsregistraties.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of het CBS reeds een of meer privacyreglementen kent. Voorts informeerden zij in hoeverre deze reglementen overeenkomen met reglementen zoals voorzien in het ontwerp van de Wet op de persoonsregistraties.

Het CBS heeft thans een tweetal door mij vastgestelde privacyreglementen, namelijk de Regeling bescherming persoonlijke levenssfeer personeelsregistratie CBS van 14 april 1980 en de Regeling Registratie gegevens ambtenarenpanel (Stcrt. 1980, 222). Deze reglementen zijn vastgesteld gelet op het bepaalde in de Aanwijzingen van de minister-president inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in verband met geautomatiseerde systemen waarin persoonsgegevens zijn opgenomen bij de rijksoverheid (Stcrt. 1975, 50). Te zijner tijd zal worden bezien in hoeverre deze aanwijzingen aanpassing behoeven aan de Wet persoonsregistraties, en welke consequenties hieruit voortvloeien voor de daarop gebaseerde reglementen.

Vervolgens vroegen de aan het woord zijnde leden of er bij het CBS ook maatregelen getroffen zijn tegen ongewenste koppeling van gegevensbestanden.

In de eerste plaats zij opgemerkt, dat het inherent is aan statistische werkzaamheden om bepaalde gegevens met elkaar in verband te brengen ten einde bepaalde samenhangen te kunnen vaststellen. Soms worden gegevens met behulp van een of meer enquêteformulieren met betrekking tot één subject met elkaar in verband gebracht. Dit is bijvoorbeeld het geval bij maand- en jaarcijfers. Voor zover dit gebeurt ligt hieraan onder andere de doelstelling ten grondslag de respondent zo min mogelijk te belasten. Wat betreft bij het CBS genomen maatregelen tegen ongewenste koppeling vermeld ik, dat bij het CBS identificerende kenmerken, met behulp waarvan koppeling kan plaatsvinden, gescheiden van andere gegevens worden bewaard. Ook is voorzien in een strikte beperking van het aantal personeelsleden dat gegevens kan koppelen en in autorisatieprocedures. Eenmaal gekoppelde gegevens zijn verder volstrekt anoniem.

De G.P.V.-fractie merkte op het juist te achten dat aan andere overheden en diensten dan het Rijk die van de gegevens van het CBS gebruik willen maken kostendekkende tarieven in rekening zullen worden gebracht.

In reactie op deze opmerking kan gesteld worden dat door het CBS niet alleen aan andere overheden maar ook aan diensten van het rijk kostendekkende tarieven in rekening zullen worden gebracht.

Artikelen

Artikel 2

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of de mogelijkheid om gegevens te ontvangen beperkt is tot de gegevens van de eigen regio. Tevens vroegen zij of internationale organen niet als mogelijke ontvangers van de bedoelde gegevens genoemd zouden moeten worden.

Het ligt niet voor de hand dat een regionale instantie, behalve de gegevens van de objecten gevestigd in de eigen regio, ook de objecten zou willen registreren gevestigd in andere regio's en dus daarvan ook de onderhavige gegevens zou willen ontvangen. Indien in een bepaalde regio gegevens van een andere regio verlangd zou worden, bestaat daartegen echter geen bezwaar. Van de internationale organen zullen, naar verwacht

mag worden, geen verzoeken worden ontvangen, omdat zij zelf niet in Nederland enquêteren. Mocht dit in de toekomst alsnog het geval zijn, dan zal een aanwijzing op grond van artikel 2, onder d, kunnen plaatsvinden.

De V.V.D.-fractieleden waren van mening dat de omschrijving van diensten en instellingen geen helderheid verschaft met betrekking tot organisaties, die in aanmerking komen voor de overdracht van gegevens. Met name de bepaling «andere, voor zover bij algemene maatregel van bestuur bepaald» geeft, aldus deze leden, aanleiding tot onzekerheid.

Artikel 2, onder a, bepaalt dat het CBS gegevens kan verstrekken aan diensten en instellingen van de in dat onderdeel genoemde publiekrechtelijke lichamen. Het gaat hierbij uiteraard om dienstonderdelen, die behoren tot de hiërarchie van het desbetreffende overheidsapparaat. De gekozen terminologie maakt dit naar mijn oordeel voldoende duidelijk. Wat betreft de mogelijkheid bij algemene maatregel van bestuur anderen aan te wijzen, aan wie het CBS gegevens mag verstrekken, kan ik de boven weergegeven mening van de V.V.D.-fractieleden niet delen. Uit de gekozen opzet, dat een aanwijzing bij algemene maatregel van bestuur moet geschieden, vloeit juist voort dat een ieder kenbaar kan zijn, aan wie desgevraagd gegevens uit het ABR kunnen worden verstrekt.

In antwoord op de vraag van de leden van de V.V.D.-fractie over het doorgeven van het registratienummer merk ik op, dat de gegevens onder een specifiek nummer zullen worden verstrekt, zodat het niet mogelijk zal zijn andere gegevens onder dat nummer te verkrijgen.

In antwoord op de vraag van de G.P.V.-fractie of artikel 2, onder d, de mogelijkheid biedt om ook aan particuliere instellingen, zoals marktonderzoeksbureaus, gegevens uit het ABR beschikbaar te stellen merk ik op, dat de wet geen beperkingen stelt ten aanzien van instanties, waaraan gegevens beschikbaar worden gesteld. Wel moet de aanwijzing bij algemene maatregel van bestuur geschieden.

In antwoord op de vraag van voornoemde fractie hoe voorkomen kan worden dat door het onderling vergelijken van gegevens en mutaties geheime of particuliere gegevens kunnen worden onthuld, merk ik op, dat ook voor mutaties c.q. conclusies uit een vergelijking van mutaties en oorspronkelijke gegevens geldt, dat zij alleen voor statistische doeleinden mogen worden gebruikt. De gegevens mogen uiteraard ook niet in herkenbare vorm worden gepubliceerd (artikel 4 van het wetsontwerp).

Artikel 3

De leden van de C.D.A.-fractie waren van oordeel dat het wenselijk zou zijn de begrippen «onderneming, instelling of zelfstandige beroepsbeoefenaar» hetzij in de wettekst, hetzij in de memorie van toelichting nader te omschrijven.

Ik merk hierover het volgende op. De term «bedrijfsregister» zou wellicht het misverstand kunnen wekken dat instellingen die niet commerciële activiteiten verrichten niet in het ABR zijn opgenomen, terwijl ook omtrent vrije beroepsbeoefenaren de vraag gesteld zou kunnen worden of zij een «bedrijf» uitoefenen. Ten einde zowel voor geregistreerde als gebruiker enige duidelijkheid te scheppen over de in het ABR opgenomen subjecten, zijn eerder genoemde begrippen in de artikelen 1 en 3 opgenomen. Voor inhoud en indeling van het ABR hebben zij verder geen betekenis. Opname van een subject in het ABR en classificatie geschiedt op grond van de activiteit die door dat subject wordt verricht. Voor een definitie in de wet is dan ook geen aanleiding.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen in welke gevallen in plaats van het exacte aantal personen de orde van grootte van het aantal wordt vermeld. Vervolgens vroegen zij welke gegevens uit het registratienummer

zelf zijn af te leiden. Ten slotte informeerden deze leden of de registratienummers ook in andere bestanden gebruikt worden en zo ja, in hoeverre dan de kennis van het registratienummer een sleutel is om andere, niet in dit wetsontwerp genoemde, gegevens (gemakkelijker) te verkrijgen.

De verkrijger van gegevens zal, naar mag worden aangenomen, meestal voldoende hebben aan verstrekking van de orde van grootte van het aantal personen; in het geval er sprake is van een zogenaamde open klasse (waarbij alleen de ondergrens is gegeven) kan verstrekking van het feitelijke aantal werkzame personen nodig zijn. Desgewenst kan uiteraard in alle gevallen het exacte aantal worden verstrekt. Uit het registratienummer kunnen geen gegevens worden afgeleid. De gegevens zullen, zoals reeds is vermeld, onder een specifiek nummer worden verstrekt, zodat het verkrijgen van andere gegevens onder dat nummer niet mogelijk is.

Artikel 4

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen zich af, of de in de memorie van toelichting genoemde sanctie toereikend zal zijn om instellingen die gegevens uit het ABR verkrijgen ervan te weerhouden deze ook voor andere dan statistische doeleinden te gebruiken. Wordt, zo vroegen deze leden, op deze wijze voldoende rechtsbescherming geboden aan de betrokken bedrijven en dient voor hen geen rechtsgang te worden geopend, indien later blijkt dat de gegevens toch voor niet statistische doeleinden worden gebruikt? De leden van genoemde fractie vroegen zich voorts af of het CBS niet verplicht zou moeten worden in zo'n geval verdere verstrekking van gegevens te weigeren.

Ik merk hierover het volgende op.

De beste rechtsbescherming voor de betrokken bedrijven wordt gevormd door die maatregelen, die voorkomen dat gegevens voor andere dan statistische doeleinden worden gebruikt. Zoals hierboven reeds is uiteengezet, wordt daarin naar mijn mening op adequate wijze voorzien. Worden echter toch gegevens voor andere dan statistische doeleinden gebruikt, dan zal het bedrijf dat hierdoor schade heeft geleden, een vordering wegens onrechtmatige daad jegens de betrokken instelling aanhangig kunnen maken.

Mijns inziens zou het niet wenselijk zijn, dat het CBS in alle gevallen dat gegevens voor andere doeleinden dan statistische zijn gebruikt, verdere verstrekking aan de betrokken instelling zou weigeren. Het is niet redelijk een instantie ongeacht de aard en omstandigheden van het onjuiste gebruik van gegevens voor de toekomst voor altijd van de verstrekking uit te sluiten. Zoals reeds eerder vermeld zal de beslissing van het CBS, of opnieuw gegevens verstrekt kunnen worden, onder meer afhangen van de vraag in hoeverre de betrokken instantie in gebreke is gebleven, en in hoeverre deze door bepaalde maatregelen (bij voorbeeld op het gebied van beveiliging) te nemen, kan garanderen dat het gebeurde zich niet zal herhalen. Ik wijs er in dit verband nog op dat het – zoals reeds eerder vermeld – in het belang van het CBS zelf is dat de gegevens alleen voor statistische doeleinden worden gebruikt. Er behoeft dan ook niet gevreesd te worden, dat het CBS een te soepel beleid zal voeren.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vernamen graag welke beroepsmogelijkheden er open staan tegen een weigering van het CBS om in het vervolg of gedurende een bepaalde tijd gegevens te verstrekken.

Aangenomen mag worden, dat tegen een weigering van het CBS om gegevens te verstrekken beroep zal openstaan op grond van de Wet administratieve rechtspraak overheidsbeschikkingen (Stb. 1975, 284). Hetzelfde geldt uiteraard indien de betrokkene bezwaar heeft tegen de aan een beschikking tot verstrekking van gegevens verbonden voorschriften (zie het in de nota van wijziging voorgestelde artikel 4b, eerste lid) of

tegen een besluit tot intrekking van een beschikking tot verstrekking van gegevens (artikel 4b, tweede lid). Het uiteindelijke oordeel hierover is uiteraard aan de Afdeling rechtspraak van de Raad van State.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich vervolgens af, of duidelijk omschreven zal worden wanneer er sprake is van «statistische werkzaamheden», opdat daaromtrent geen misverstanden kunnen rijzen. Verder vroegen zij zich af of er in geval een gemeentelijk of een provinciaal bestuur geïnformeerd wil worden over de betekenis van een vestiging voor de regio sprake is van «statistische werkzaamheden».

Deze laatste vraag beantwoord ik ontkennend. Overigens zal in de voorschriften, die het CBS verbindt aan de verstrekking van basisgegevens, onder meer worden geëist dat binnen de organisatie van de dienst of instelling die de gegevens ontvangt zodanige scheidingen worden aangelegd, dat de gegevens niet in handen komen van personen die betrokken zijn bij de uitvoering van het beleid van die dienst of instelling.

In antwoord op de vraag van de leden van de V.V.D.fractie naar de instrumenten waarover het CBS zal beschikken om het gebruik van gegevens voor andere dan statistische doeleinden tegen te gaan, verwijs ik korthedshalve naar hetgeen hierover eerder in deze memorie is vermeld en naar bijgaande nota van wijziging.

De G.P.V.-fractie vroeg of de wet geen sanctie dient te bevatten in geval van misbruik van gegevens. Indien het wetsontwerp zich hiervoor niet leent zou dan, aldus deze fractie, niet in de wet aan het CBS verboden moeten worden gegevens te verstrekken aan een instelling die deze willens en wetens op een andere manier of voor een ander doel gebruikt dan waarvoor de gegevens waren verstrekt? Naar de mening van genoemde fractie zou hiervan een preventieve werking kunnen uitgaan.

Wat betreft de sanctie bij misbruik van gegevens verwijs ik de G.P.V.-fractie eveneens naar het hierover eerder in deze memorie gestelde. Ik voeg hier aan toe dat het CBS bij opzettelijke misbruik uiteraard niet zal aarzelen terstond de verstrekking van gegevens te staken. Ik neem echter aan dat, gezien de aard van de instanties die gegevens kunnen krijgen, opzettelijk misbruik van gegevens zich niet licht zal voordoen.

Artikel 5

De C.D.A.-leden vroegen zich af of het niet wenselijk zou zijn aan degenen, die in het ABR zijn opgenomen, mede te delen aan welke instellingen de gegevens ter beschikking worden gesteld.

Het is organisatorisch ondoenlijk om de (vele honderdduizenden) ondernemingen, enz. die in het ABR zijn geregistreerd, telkens te berichten aan welke instellingen gegevens ter beschikking worden gesteld. Wel zal hun – in het kader van de mededeling vereist uit hoofde van artikel 5 van het wetsontwerp – de inhoud van artikel 3 van het wetsvoorstel worden meegedeeld, alsmede van een eventueel vastgestelde algemene maatregel van bestuur en zal daarin voorts worden vermeld, dat de inhoud van eventuele nieuwe algemene maatregelen van bestuur op aanvraag verkrijgbaar is.

De fractieleden van de P.v.d.A. vroegen of aan de in artikel 5 genoemde mededeling informatie zal worden toegevoegd over de wijze waarop de gegevens worden verstrekt en over de beperking van het gebruik tot statistische werkzaamheden.

De berichtgevers, die in het ABR zijn opgenomen, zullen per brief op zodanige wijze worden ingelicht dat men een zo duidelijk mogelijk beeld krijgt van hetgeen op grond van de wet staat te gebeuren.

Naar de mening van de V.V.D.-fractieleden zou de in dit artikel opgenomen waarborg nader moeten worden ingevuld. De kennisgeving conform dit artikel zal naar hun oordeel inzicht moeten verschaffen in de inhoud van de door het CBS te verstrekken gegevens aan derden. Bij een zodanige aanvulling zou artikel 6 kunnen vervallen, meenden zij.

In de kennisgeving zal, zoals reeds vermeld, de inhoud van artikel 3 van dit wetsontwerp worden weergegeven. Het afzonderlijk informeren van iedere onderneming, instelling of zelfstandige beroepsbeoefenaar over de over de betrokkene opgenomen gegevens zou een onnodige administratieve belasting voor het CBS betekenen. Aangenomen mag worden, dat de bovengenoemde mededeling in het algemeen voldoende informatie geeft. Voor degene die meer wil weten, biedt artikel 6 een voorziening.

Artikel 7

Alhoewel de leden van de C.D.A.-fractie op zichzelf wel gelukkig waren met de in artikel 7 voorgestelde blokkeringsmogelijkheid vroegen zij zich af, of de in dat artikel vermelde termijn van één maand in verband met de voorgestelde blokkeringsmogelijkheid niet te kort is. Ook de leden van de V.V.D.-fractie toonden zich voorstanders van een verlenging van deze termijn.

Bij nader inzien ben ik van mening dat een termijn van een maand, met name in een vakantieperiode, wat kort kan zijn. In bijgevoegde nota van wijziging (onderdeel C) is de termijn verlengd tot drie maanden. Ook de termijn van artikel 5 is hieraan aangepast.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich af of bezwaren tegen verstrekking aan één gegadigde alle andere gegadigden van de verstrekking zouden uitsluiten.

In de opzet van het wetsontwerp is dat inderdaad het geval. Hoewel het technisch mogelijk zou zijn daarvoor voorzieningen te treffen meen ik dat voor het onderhavige geval het treffen van een wettelijke voorziening en het maken van kosten voor de benodigde technische voorzieningen te ver zouden voeren.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen zich af, waarom gekozen is voor de constructie van het bezwaar maken achteraf in plaats van voor die van schriftelijke toestemming vooraf.

Schriftelijke toestemming vooraf betekent een omvangrijke administratieve afhandeling. De ervaring leert dat vele malen moet worden gerapporteerd of dat ondernemingen moeten worden bezocht om die toestemming te verkrijgen; dit wordt dan niet veroorzaakt doordat men bezwaren maakt, maar doordat men zich niet de nodige moeite getroost om te antwoorden.

De Minister van Economische Zaken,
R. W. de Korte